


# Yhteisöllisyys ja lukemaan innostaminen someyhteisö BookTokissa

10.4.2025

Viime vuosina kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelmassa on syntynyt huomionarvoisia opinnäytetöitä, jotka käsittelevät yhteisöllistä lukemista, yhteisöjen merkitystä sekä erilaisia somen lukija- ja kirjallisuusyhteisöjä. Nämä työt tarjoavat arvokasta tietoa siitä, miten yhteisöllisyys ja sosiaalinen media voivat edistää lukemista ja innostaa ihmisiä kirjojen pariin.

Esimerkkeinä näistä opinnäytetöistä ovat muun muassa Taru Siiran (2020) opinnäytetyö yleisten kirjastojen lukuhaasteista, Katri Kylmäkorven ja Sallamari Siekkisen (2022) työ Instagramin Kirjagram-yhteisöstä sekä uusimpana Milla Kivisaaren (2024) opinnäytetyö BookTokista.

Kaikkia töitä yhdistävät paitsi teemat, myös runsas vastaajamäärä tutkimuskyselyissä (Kivisaari 458; Kylmäkorpi & Siekkinen 246; Siira 612), mikä osaltaan kertoo aiheiden ajankohtaisuudesta sekä tutkittujen yhteisöjen merkityksestä lukijoille.

## Ytimessä yhteisöllisyys

Kirjasto- ja tietopalvelualan tradenomi Milla Kivisaaren opinnäytetyössä tutkittiin TikTok-sovellukseen muodostunutta BookTok-yhteisöä.  BookTok on uusi ilmiö, joka on saavuttanut suosion Suomessa vasta viime vuosina ja kansainvälisesti 2020-luvun alussa. Sen suosion kasvu on ollut nopeaa. Aihetta on kuitenkin tutkittu Suomessa vielä vähän, ja erityisesti yhteisöllinen näkökulma on jäänyt tutkimuksissa vähemmälle.

Kirjasome kaikissa kanavissaan on jatkuvassa muutoksessa, joten oli tärkeää tutkia, mikä tekee BookTok-yhteisöstä erityisen käyttäjilleen ja mitä on sen suosion takana.

Muita suosittuja kirjasomeja BookTokin lisäksi ovat erilaiset kirjablogit ja Instagramin kirjayhteisö Kirjagram. Kirjablogien ympärille muodostuu yleensä pieni lukijayhteisö, joka tuo yhteenkuuluvuuden tunnetta ja merkityksellisyyttä blogin kirjoittajalle sekä lukijoille (Linko, 2023, s. 54-57). Kommentointimahdollisuus lisää vuorovaikutusta yhteisössä ja jaetut kirjavinkit kannustavat lukemaan enemmän ja monipuolisemmin (mts. 65).

Myös Instagramissa lukemisaiheisten tilien ja julkaisujen ympärille voidaan luoda oma yhteisö (Jaakkola, 2020, s. 31). Erona kirjablogeihin on se, että Kirjagramin sisältö on selkeästi visuaalisempaa ja kuva on tekstin sijaan keskeisin asia julkaisussa. Kirjagram-yhteisössä muun muassa jaetaan kirjavinkkejä ja mielipiteitä kirjoista ja keskustellaan julkaisujen kommenttikentissä. Jaakkolan (2020, s. 39) mukaan videon muodossa tehtyjä julkaisuja on Kirjagramissa suhteellisen vähän. Videoille on kuitenkin ollut selkeä tarve, sillä BookTokin suosio on kasvanut niin nopeasti ja siellä julkaisut ovat pääasiassa videomuodossa.

# Opinnäytetyön tavoitteista

Opinnäytetyön tavoitteena oli perehtyä BookTok-yhteisöön erityisesti yhteisöllisestä ja lukemaan innostavasta näkökulmasta. Yhteisöllisyyden osalta haluttiin selvittää, millä tavoin yhteisöllisyys ilmenee BookTokissa käyttäjien mielestä ja kokevatko käyttäjät ylipäätään kuuluvansa jonkinlaiseen yhteisöön seuratessaan BookTokin sisältöjä. Lukemaan innostamisesta puolestaan haluttiin tutkia sitä, millaisia vaikutuksia sisältöjen seuraamisella voi olla lukutottumuksiin. Innostaako sisältö esimerkiksi lukemaan enemmän tai monipuolisemmin.

# Yhteisöllisyyden kokemukset ja ilmentymät

Tutkimukseen tarvittava aineisto kerättiin Webropol-kyselyn avulla, joka sisälsi monivalintakysymyksiä, väittämiä sekä avoimia kysymyksiä. TikTokiin julkaistiin markkinointivideo ja Facebookin Helmet-lukuhaaste-ryhmään oma postauksensa, joilla oli tarkoitus saada kyselylle riittävä vastaajamäärä. Kyselyn sulkeuduttua siihen oli vastannut yhteensä 458 BookTokin käyttäjää. Määrä on huomattava AMK-opinnäytetyössä.

Osa BookTokin käyttäjistä kokee kuuluvansa yhteisöön, mutta eivät kaikki. Syiksi mainitaan esimerkiksi se, ettei käyttäjä itse julkaise videoita BookTokiin tai kommentoi muiden julkaisuja. Toisaalta osa käyttäjistä kokee kuuluvansa yhteisöön, vaikka ei itse kommentoi aktiivisesti tai julkaise omaa sisältöä.

BookTokin yhteisöllisyys ilmenee käyttäjille eri asioissa. Näistä useimmin mainitaan kirjavinkit ja -suositukset, joita käyttäjät jakavat toisilleen. Myös kommentointi ja yhteinen keskustelu koetaan tärkeänä osana BookTokin yhteisöllisyyttä, sillä keskustelua syntyy, kun yhteisössä voi jutella samoista asioista kiinnostuneiden henkilöiden kanssa.

Edellä mainittujen asioiden lisäksi ilmapiiri on tärkeä osa BookTokin yhteisöllisyyttä. Yhteisössä kannustetaan muita lukemaan ja hyväksytään erilaiset kirjamaut ja mielipiteet. Samalla nostetaan esille, ettei kansainvälinen

BookTok ole yhtä kannustava, vaan siellä on esiintynyt negatiivista arvostelua, jopa kiusaamista. Pääasiassa BookTok koetaan kuitenkin positiiviseksi ympäristöksi.

# BookTokin vaikutukset

Opinnäytetyössä tutkittiin myös BookTokin vaikutuksia lukijoihin. Suuri osa kyselyyn vastanneista lukee kirjoja sekä suomeksi että englanniksi, eniten  kuitenkin englanniksi. BookTokin sisältöjen seuraaminen on lisännyt englannin kielellä lukemista merkittävästi. Syy tähän on esimerkiksi se, ettei BookTokissa suosituista kirjoista ole aina saatavilla suomennosta.

Romantiikka, romantasia ja fantasia ovat käyttäjien luetuimpia genrejä. Kaikenlaista kirjallisuutta luetaan kuitenkin monipuolisesti ja BookTokista voi löytää jopa täysin uusia genrejä. Oma lukeminen on käyttäjien mielestä monipuolistunut, mutta toisaalta se voi myös yksipuolistua, sillä BookTokissa jaetut kirjavinkit ovat usein hyvin samantyylisiä. Käyttäjät ovat kuitenkin yksimielisiä siitä, että BookTokin kautta saa paljon uusia kirjavinkkejä.

BookTokin sisältöjen seuraaminen voi myös vaikuttaa merkittävästi lukemisen määrään. Kuulumalla yhteisöön ja seuraamalla sen sisältöjä voi löytää lukuharrastuksen uudestaan tai ensimmäistä kertaa. Lisäksi lukemiseen käytetty aika voi lisääntyä. Toisaalta joillekin se voi aiheuttaa paineita lukea mahdollisimman paljon.

# Opinnäytetyön hyödyt ja oppimiskokemukset

Opinnäytetyö kokonaisuutena tarjoaa arvokkaita näkökulmia BookTok-yhteisön monimuotoisuuteen, sen merkitykseen ja vaikutuksiin. BookTok-yhteisössä on paljon erilaisia käyttäjiä. Osa julkaisee aktiivisesti sisältöä, kommentoi ahkerasti muiden julkaisuja ja pitää yllä yhteisön hyvää ilmapiiriä. Toinen ääripää taas seuraa sisältöjä ainoastaan TikTokin Sinulle-sivun kautta. Nämä molemmat käyttäjätyypit ja monet muut siltä väliltä ovat kuitenkin osa BookTok-yhteisöä, mikäli he itse kokevat niin.

Yhteenvetona voidaan todeta, että kirjasomen hyödyntäminen tarjoaa myös kirjastoalalle merkittäviä mahdollisuuksia. Se ei ainoastaan edistä lukemisen ja kirjallisuuden näkyvyyttä, vaan myös vahvistaa yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta. Kirjasome voi toimia tehokkaana välineenä tavoittaa uusia yleisöjä ja osallistaa lukijoita, mutta se edellyttää kirjasomen trendien aktiivista seurantaa.

BookTokin sisältö kehittyy jatkuvasti. Tällä hetkellä yhteisön sisällä julkaistaan muun muassa perinteisiä kirjavinkki-, arvostelu- ja esittelyvideoita. Sen lisäksi yhteisöllisyyttä lisäävät samaistuttavat videot, erilaiset haasteet ja livet. TikTok-sovellus mahdollistaa monenlaisten videotyyppien tekemisen, joiden avulla voidaan lisätä BookTokin yhteisöllisyyttä.

Uusi esimerkki Suomen BookTokin yhteisöllisyydestä ovat lukulivet. Yleensä pari tuntia kestävän liven aikana jokainen saa lukea omaa kirjaansa ja lukemista tauotetaan lyhyillä juttelutuokioilla. Tauon aikana keskustellaan esimerkiksi siitä, millaisia kirjoja osallistujat lukevat. Kansainvälisessä BookTokissa tällaisia lukulivejä on ollut jo pidempään, mutta Suomen BookTokissa ilmiö on vielä uusi. Syksyllä 2024 nimimerkillä

@elisankirjat videoita tekevä booktokkaaja piti ensimmäisen suomenkielisen lukuliven ja sen jälkeen myös muut ovat uskaltautuneet järjestämään livejä.

BookTok on siis jatkuvasti kehittyvä ja kasvava yhteisö, joka tarjoaa lukijoille mahdollisuuden jakaa intohimonsa kirjallisuuteen ja löytää uusia lukuelämyksiä. Yhteisöön ovat tervetulleita vanhat ja uudet lukijat, jotka haluavat olla osa tätä innostavaa ja yhteisöllistä ilmiötä.

Kivisaaren opinnäytetyö “Se on kuin kirjakerho verkossa”: yhteisöllisyys ja lukemaan innostaminen someyhteisö BookTokissa on luettavissa Theseus-palvelussa.

**Milla Kivisaari**
kirjasto- ja tietopalvelualan tradenomi
SEAMK

**Satu Salmela**
kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelman lehtori
SEAMK

# Lähteet

Jaakkola, M. (2020). Oman lukukokemuksensa visualisoijat: käyttäjälähtöiset kirja-arvostelut Instagramissa. *Kulttuurintutkimus, 36*(3-4), 31-44. https://journal.fi/kulttuurintutkimus/article/view/91897

Kivisaari, M. (2024). “*Se on kuin kirjakerho verkossa”: Yhteisöllisyys ja lukemaan innostaminen someyhteisö BookTokiss*a. [AMK-opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2024120332213

Kylmäkorpi, K., & Siekkinen, S. (2022). *”Löysin paikan missä saan meuhkata rauhassa kirjoista, ilman että yleisö kyllästyy”: Kirjagram lukemaan innostamisen välineenä*. [AMK-opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202205169465

Linko, M. (2023). Kirjabloggarit ja lukemisen sosiaalisuus. Teoksessa P. Hiidenmaa, I. Lindh, S. Sintonen, & R. Suomalainen (toim.), *Lukemisen kulttuurit* (s.54-66). Gaudeamus.

Siira, T. (2020). *“Ja sitten lukeminen veikin mennessään!”: Yleisten kirjastojen lukuhaasteet aikuisten lukemisen edistämisen välineenä*. [AMK-opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020112724861